

**PEDAGOGIKA MULOQOT TIZIMI VA UNI TASHKIL ETISH
TEXNOLOGIYASI**

*Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti Jismoniy madaniyat yo'nalishi
14-JM-23-guruh talabasi
Xolboyev Murodjon Mamayusuf o'g'li
Email:murodjonxolboyev253@gmail.com
Tel:+998978423322*

Pedagogik muloqot – bu o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida maqsadli o'quv jarayonini tashkil qilishda yuzaga keladigan o'zaro munosabatlar tizimidir. Bu muloqot o'quvchilarning bilim olish jarayonida ularning qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olib, o'zaro hamkorlik va tushunishni shakllantirishga qaratilgan. Pedagogik muloqot o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida o'quv jarayonida yuzaga keladigan axborot almashinuvi, o'zaro ta'sir va hamkorlik jarayonidir. Ushbu muloqot orqali ta'lim mazmuni o'quvchilarga yetkaziladi, ularning faolligi oshiriladi va tarbiyaviy maqsadlar amalga oshiriladi. Pedagogik muloqot – bu o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida ta'lim jarayonini tashkil etish va rivojlantirishda yuzaga keladigan o'zaro aloqa va hamkorlikdir. Bu muloqot o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida bilim almashish, tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish va shaxsiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash jarayonlarida amalga oshadi.

Pedagogik muloqotning mohiyati

Pedagogik muloqotni tashkil etish texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun qo'llaniladigan usullar, vositalar va yondashuvlar tizimidir. Ushbu texnologiya o'quv jarayonining samaradorligini oshirish va o'quvchilarni faol ishtirok etishga jalb qilishga qaratilgan. Pedagogik muloqotni tashkil etish texnologiyasi ta'lim-tarbiya jarayonining muvaffaqiyatini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy interfaol va innovatsion usullarni qo'llash o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi ishtirokini faollashtiradi, ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishlariga zamin yaratadi. Samarali muloqot orqali o'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida do'stona va konstruktiv muhit shakllanadi.

Pedagogik muloqotning vazifalari:

O'quvchilarning bilim olish faoliyatini rag'batlantirish.

Ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishga yordam berish.

Ijtimoiy munosabatlar madaniyatini shakllantirish.

O'qituvchi va o'quvchilar o'rtasida sog'lom psixologik muhitni yaratish.

Muloqotning asosiy shakllari

Dialogik muloqot: Ikki tomonlama fikr almashinuvi.

Monologik muloqot: O‘qituvchi tomonidan axborot yetkazish.’m

Polilogik muloqot: Jamoaviy muloqot shakli bo‘lib, o‘quvchilarning faol ishtirokini talab qiladi.

Pedagogik muloqotda o‘qituvchining o‘rni

1. O‘qituvchi muloqot jarayonining asosiy boshqaruvchisi hisoblanadi.
2. U muloqotni shaxsiy yondashuv asosida tashkil etadi.
3. O‘quvchilarning intellektual, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishini qo‘llab-quvvatlaydi.

Pedagogik muloqotning bosqichlari

Muloqotga tayyorgarlik (o‘qituvchi o‘quv materialini tayyorlashi, maqsadni aniqlashi).

Muloqotni boshlash (muloqotning ochiq va iliq atmosferasini yaratish).

Muloqot jarayonini boshqarish (savollar, mulohazalar orqali faollikni rag‘batlantirish).

Muloqotni yakunlash (xulosalar qilish, fikrlar almashinuvi).

Pedagogik muloqotni tashkil etish texnologiyasi

Interfaol usullarni qo‘llash: O‘quvchilarni faol ishtirok etishga undaydigan metodlar (muammoli ta’lim, munozaralar, o‘yinlar).

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish: Onlayn platformalar va resurslardan foydalanish orqali muloqotning xil-xil shakllari oshirish.

Individual yondashuv: Har bir o‘quvchining shaxsiy xususiyatlarini hisobga olish. Qiziqishni uyg‘otish: O‘quvchilarning o‘z fikrlarini ifodalashga undaydigan usullarni qo‘llash. Pedagogik muloqot tizimining samarali tashkil etilishi o‘quvchilarning ta’lim sifatini oshiradi, ularni ijtimoiy faol shaxs sifatida rivojlantiradi hamda o‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasida mustahkam aloqani shakllantiradi. Ushbu tezislar pedagogik muloqot tizimini to‘g‘ri tashkil etish uchun nazariy va amaliy asos bo‘lib xizmat qiladi.

XULOSA. Pedagogik muloqot tizimi ta’lim jarayonining uzviy qismi bo‘lib, o‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasidagi bilim almashish va hamkorlikni yo‘lga qo‘yish vositasidir. Uni samarali tashkil etish o‘quv jarayonining sifatini oshirish, o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodkorlik va ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi.

Umumiy tavsiyalar: Innovatsion yondashuvlar bilan birga psixologik yondashuvlarni ham qo‘llash ta’lim-tarbiyaning muvaffaqiyatini oshiradi.

Ta’lim jarayonida o‘quvchilarning faolligini rag‘batlantirishga e’tibor qaratish muhimdir.

Shunday qilib, pedagogik muloqotni samarali tashkil etish nafaqat ta’lim sifati, balki o‘quvchilarni har tomonlama rivojlantirishning muhim omili hisoblanadi.

Ishlatilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Abdullayeva, G. (2020). Pedagogik muloqot nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: O‘zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.
2. Karimov, O. (2019). Ta’lim texnologiyalari va innovatsion usullar. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Hasanov, M. (2018). Pedagogik psixologiya. Toshkent: Sharq nashriyoti.
4. Nishonova, S. (2021). O‘qituvchi va o‘quvchilar o‘rtasidagi muloqot asoslari. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
5. Vygotskiy, L.S. (1978). Pedagogik psixologiya. Moskva: Pedagogika.
6. Jalolov, J. (2020). Ta’lim jarayonida interfaol muloqot texnologiyalari. Toshkent: Ilm ziyo.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. (2020). Ta’lim va tarbiya tizimini modernizatsiyalash to‘g‘risida.
8. Selevko, G.K. (2005). Ta’lim texnologiyalari klassifikatsiyasi. Moskva: Nalog.
9. Dewey, J. (1916). Demokratiya va ta’lim. Nyu-York: Macmillan.
10. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori. (2017). 2017-2021 yillarda ta’lim sifatini oshirish dasturi.